

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/170/2021
Identifikačné číslo spisu:	3919200215
Dátum vydania rozhodnutia:	23.05.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3919200215.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, proti žalovanému Q. Ž., narodenému XX. V. XXXX, K. N. M., B. XX, toho času W., F. XXXX/X, o zaplatenie sumy 2 910,30 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Partizánske pod sp. zn. 5Csp/9/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 10. júna 2020, sp. zn. 19Co/174/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 10. júna 2020, sp. zn. 19Co/174/2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Partizánske (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 5. septembra 2019 č. k. 5Csp/9/2019-70 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyňu istinu 2 910,30 eura, úrok 102,18 eura, úroky z omeškania 1,15 eura, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatenej istiny 2 910,30 eura od 18. januára 2019 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených úrokov 102,18 eura od 18. januára 2019 do zaplatenia, nezaplatené poplatky za poistenie 2,30 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.), a určil, že žalobkyňa má nárok voči žalovanému na náhradu trov konania vo výške 100 % (výrok III.).

1.1. Z výsledkov vykonaného dokazovania súd prvej inštancie mal preukázané, že zo zmluvy o úvere č.000000000519201 zo dňa 30. mája 2018 žalobkyňa ako veriteľ poskytla žalovanému ako dlžníkovi úver vo výške 3 000 eur ako úver bezúčelový pri fixnej úrokovej sadzbe 10,90 % ročne, s poplatkom za poskytnutie úveru 150 eur, poplatkom za poistenie úveru 1,15 eura mesačne, pri počte splátok 96 splatných k 15. dňu v kalendárnom mesiaci, pri výške anuitnej splátky 47,03 eura mesačne, s termínom splatnosti l. anuitnej splátky 15. júna 2018, pri 48-ich splátkach pri konečnej splatnosti úveru 15. júna 2026, splatnej k 15. dňu v kalendárnom mesiaci pri výške RPMN 13,34 %, pri priemernej RPMN 11,90 % pri celkovej výške úveru 4 664,88 eura. Žalovaný podmienky vyplývajúce zo zmluvy o úvere riadne neplnil, neplatil dohodnuté splátky riadne a včas, preto bol vyzvaný na zaplatenie omeškaných splátok výzvou zo dňa 14. novembra 2018 vo výške 73,03 eura najneskôr do 19. novembra 2018, ktorý dlh žalovaný nezaplatil, preto žalobkyňa vyzvala žalovaného na predčasné splatenie úveru výzvou zo dňa 17.

januára 2019, aby zaplatil na účet žalobkyne celkom sumu 3 075,93 eura s príslušenstvom. Žalovaný nič z dlhu po podaní žaloby nezaplatil. Žalovaný celý nárok žalobkyne uznal, čo dôvodu a výšky okrem úroku 10,90 % ročne od 18. januára 2019 do zaplattenia a argumentoval tým, že ide o spotrebiteľský úver.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 10. júna 2020 sp. zn. 19Co/174/2019 potvrdil rozsudok v napadnutom výroku o zamietnutí žaloby a v časti nároku na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd zdôraznil, že bolo potrebné jasne rozlíšiť zmluvný úrok, čo je vlastne odmena veriteľa za to, že poskytol finančné prostriedky dlžníkovi za určitých podmienok a vo výške, ktoré si dohodli v zmluve a úrok z omeškania, ktorý môže požadovať veriteľ od dlžníka popri plnení dlhu. Predčasné zosplatnenie úveru predstavuje jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové, okamžité vrátenie celej požičanej sumy. Rozdiel stavu výhody splátok a stavu jednorazového zosplatnenia úveru spočíva v tom, že pri možnosti platenia dlhu v splátkach veriteľ nemá nárok a spotrebiteľ nemá povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz. Splácanie úveru v splátkach na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne vracia a spláca, za čo patrí veriteľovi úrok, čo správne konštatoval i súd prvej inštancie. Pri predčasnom a mimoriadnom zosplatnení úveru vzniká veriteľovi nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru. Veriteľ teda navodzuje stav, ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru. Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, nie je dôvod na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili za stavu oprávnenej držby finančných prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil popri úrokoch z omeškania. Jednorazovým zosplatnením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navýšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatnenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav, založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej ako „dovolateľka“) dovolanie s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolateľka trvala na tom, že tvrdenie prvoinštančného i odvolacieho súdu, že po zosplatnení úveru veriteľovi už neprislúcha nárok na odplatu za poskytnuté peňažné prostriedky, neobstoí, keďže neobstoja argumenty uvádzané ako dôvody takéhoto právneho názoru a na ňom založeného súdneho rozhodnutia. Uvedený záver podľa nej vyplýva zo súladu dohody o úrokoch so zákonom, z absencie právnej úpravy obmedzujúcej nárok veriteľa na zmluvný úrok momentom zosplatnenia dlhu, z množstva zákonných ustanovení podporujúcich záver o nároku veriteľa na zmluvný úrok od času poskytnutia do vrátenia v rámci úveru poskytnutých peňažných prostriedkov, z negatívnych dôsledkov odopretia nároku veriteľa na zmluvný úrok po zosplatnení dlhu a rozporu s právnymi princípmi a nesúladu s účelom spravodlivého usporiadania vzťahov z úverovej zmluvy po porušení zmluvných povinností dlžníkom, z aktuálnej judikatúry a českého príkladu riešenia, ktoré skutočnosti dovolateľka ďalej podrobne vyargumentovala aj s odvolaním sa na platnú právnu úpravu a konkrétne rozhodnutia NS SR, NS ČR, ÚS SR, ÚS ČR. Poukázala na absenciu ustálenej súdnej praxe v SR v otázke obmedzenia nároku veriteľa na zmluvný úrok zosplatnením dlhu alebo zákazu kumulatívneho uplatnenia úrokov a úrokov z omeškania na úrovni nižších, aj vyšších súdov. Demonštrovala na rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 6Cdo/113/2018) a Krajských súdov SR závery, ktoré potvrdzujú právny názor dovolateľky, ako aj právne závery právnej teórie a vedy. Na základe čoho uzavrela, že úroky po zosplatnení úverovej pohľadávky sú v súlade s právom a v súlade s právom je aj uplatňovanie úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení popri sebe. Aktuálna legislatíva nijakým spôsobom takýto nárok neobmedzuje a ani ho negatívne nepodmieňuje predčasným zosplatnením dlhu veriteľom na základe omeškania dlžníka. Pokiaľ má byť tento nárok obmedzený, toto obmedzenie musí vychádzať od zákonodarcu, doposiaľ však takéto obmedzenie zákonodarca napriek „pokusu“ (návrh zákona) z roku 2013 nezaviedol. Uvedený návrh však nepochybne nepriamo popiera právny názor, že takéto obmedzenie už v našej legislatíve je zavedené, resp. vyplýva z existujúcich

účinných právnych predpisov. Ďalej tiež platí, že takéto obmedzenie akiste nemôže vychádzať z činnosti súdov, či už extenzívnym výkladom iných ustanovení upravujúcich ochranu spotrebiteľa, ktoré ide nad rámec zákona s absurdnými dôsledkami vo vzťahu k iným zákonným ustanoveniam a ustáleným právnym princípom.

4. K dovolaniu žalobkyne sa žalovaný nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 2 písm. b) CSP, skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

9. V preskúmvanej veci dovolateľka odôvodnila prípustnosť dovolania s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, pričom malo ísť o otázku existencie a výšky nároku veriteľa zo (spotrebiteľského) úverového vzťahu na zaplatenie zmluvného úroku po predčasnom zosplatnení úveru.

9.1. Z uvedeného je zrejmé, že dovolateľka odôvodnila dovolanie prípustným dovolacím dôvodom, a to nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď v ňom vymedzila nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne (označením právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu i jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie), ale aj to, v čom ňou namietaná nesprávnosť spočíva (v nesprávnej aplikácii práva na zistený skutkový stav). Dovolateľkou vymedzená právna otázka bola v čase podania dovolania (26. augusta 2020) dovolacím súdom vyriešená, pričom dovolateľka o tom ešte nemusela mať informáciu (nemuselo jej byť doručené rozhodnutie) avšak rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu túto predmetnú otázku riešila, a to v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/42/2020 zo 16. júna 2020, ale táto nebola zodpovedaná v čase rozhodovania súdov v základnom konaní. Dovolací súd potom konštatuje prípustnosť dovolania vychádzajúc z jeho obsahu (§ 124 CSP) podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

10. Dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 CSP stručne uvádza, že ide o dovolanie podané žalobkyňou v obdobnej veci, aká už bola v počte aspoň päť predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania tej istej dovolateľky. V týchto konaniach bola podrobne riešená aj otázka prípustnosti a dôvodnosti jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP - porovnaj napr. konania vedené na dovolacom súde pod sp. zn. 4Cdo/11/2021, 4Cdo/22/2021, 4Cdo/94/2021, 7Cdo/24/2021, 7Cdo/48/2021. Dovolací súd sa s odôvodneniami rozhodnutí, ktoré boli vydané v týchto konaniach, v celom rozsahu stotožňuje a poukazuje na ne. V zmysle § 452 ods. 1 CSP dovolací súd už ďalšie dôvody neuvádza, doplní iba, že dovolateľkou nastolenú právnu otázku dovolací súd riešil rozhodnutím zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020, ktoré občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu na zasadnutí

konanom 30. marca 2021 prijalo ako rozhodnutie zásadného významu určené na zverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2021 ako rozhodnutie č. R 5/2021. Jeho právna veta znie: „Po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“ Na uvedené rozhodnutie nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1Cdo/94/2019, 2Cdo/83/2020, 3Cdo/35/2020, 4Cdo/66/2020, 5Cdo/46/2020, 6Cdo/56/2020, 7Cdo/186/2020, 8Cdo/135/2020, 9Cdo/24/2020, v dôsledku čoho možno v ňom uvedený právny názor ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

11. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru, od ktorého sa dovolací súd nepovažuje za potrebné odkloniť, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a zároveň dôvodné, pretože rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP).

12. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

13. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.